

به نام خدا

مجموعه قوانین مقابله با خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	۱. تعریف خشونت علیه زنان
۵.....	۲. اقسام خشونت علیه زنان
۸.....	۳. پیامدهای خشونت
۹.....	۴. راهکارهای کاهش خشونت علیه زنان
۱۳.....	۵. قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران
۲۶.....	نتیجه‌گیری
۲۹.....	منابع و مآخذ

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۱۲۰۰۲

مهرماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات فرهنگی

مجموعه قوانین مقابله با خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران

چکیده

خشونت علیه زنان را برحسب عرصه و محل ارتکاب آن، به دو دسته خشونت اجتماعی و خشونت خانگی می‌توان تقسیم کرد. هریک از این دو نوع خشونت نیز برحسب نوع آسیب وارد شده بر زن به دو دسته خشونت جسمانی و روانی تقسیم می‌شوند. تمامی کشورها تلاش می‌کنند تا با وضع قوانین مناسب، زمینه اعمال خشونت علیه زنان را کاهش دهند.

اسلام به‌عنوان کامل‌ترین دین الهی خشونت را به‌شدت نهی کرده است. بخشی از آموزه‌های دین اسلام متوجه مردان جامعه و نهی آنان از اعمال هرگونه خشونت و بخشی نیز متوجه زنان و نهی آنان از انجام رفتارهایی است که خشونت علیه زنان را افزایش می‌دهد. در قرآن کریم یکی از راهکارهای کاهش ایذای زنان در جامعه «استفاده از پوشش و حجاب» است. در جمهوری اسلامی ایران نیز به‌عنوان یک نظام برخاسته از آموزه‌های اسلامی تلاش شده تا با وضع قوانین مختلف زمینه‌های بروز خشونت علیه زنان کاهش یابد. بخشی از این قوانین، قوانین پیشگیرانه از بروز خشونت است. هدف این قوانین حذف نگاه ابزاری به زن و کاهش رفتارهای پرخطر و تحریک‌آمیز در زنان است چراکه این رفتارها می‌توانند زمینه اعمال خشونت علیه زنان را فراهم کنند. قوانین

لزوم رعایت حجاب در جمهوری اسلامی (ماده ۶۳۸) و جلوگیری از ایجاد مراکز فساد و فحشا به‌عنوان مکان‌هایی جهت سوءاستفاده از زنان (ماده ۶۳۹) و (۶۴۰) قانون مجازات اسلامی) از این دسته‌اند. از سوی دیگر در جمهوری اسلامی ایران، تلاش شده تا با وضع قوانین برخوردکننده با هرگونه اعمال خشونت علیه زنان و ایجاد ضمانت‌های اجرایی کافی، میزان این خشونت‌ها کاهش یابد.

گزارش حاضر قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت علیه زنان را در عرصه‌های اجتماعی و خانگی و در بعدهای جسمانی و روانی مورد بررسی قرار داده است.

مقدمه

خشونت علیه زنان در ابعاد مختلف خانگی یا اجتماعی آن، یکی از آسیب‌ها و نگرانی‌های جوامع امروز است. برپایه برخی پژوهش‌ها، از هر چهار زن یک نفر در معرض آسیب‌های خشونت قرار دارد.^۱ خشونت علیه زنان به هیچ‌وجه امری خاص جوامع عقب‌افتاده و یا جوامع مسلمان نیست. در پیشرفته‌ترین جوامع نیز زنان و کودکان از تبعات و عوارض ناشی از خشونت رنج می‌برند. این خشونت‌ها جسم، روان و آزادی زنان را تهدید می‌کنند. تعریف و مصداق‌های خشونت علیه زنان اگر چه در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه با توجه به تمایزات فرهنگی و قانونی متفاوت است (بنابراین تمامی کشورها تعریف یکسانی از خشونت و مصداق آن ندارند) اما تمامی کشورها تلاش می‌کنند تا با سیاستگذاری و قانونگذاری‌های مناسب زمینه‌های اعمال این خشونت‌ها را کاهش دهند.

۱. اشمیت و نایس، ۲۰۰۲؛ اسکوبی و مک‌گوری، ۱۹۹۹؛ به نقل از حیدری چروده، ۱۳۸۹.

۱. تعریف خشونت علیه زنان

خشونت علیه زنان اصطلاحی تخصصی است که برای توصیف کلی اقدامات خشونت‌آمیز علیه زنان به کار می‌رود. این خشونت علیه گروه خاصی از مردم اعمال می‌شود و جنسیت قربانی پایه اصلی آن است. مجمع عمومی سازمان ملل متحد^۱ خشونت علیه زنان را «هرگونه عمل خشونت‌آمیز برپایه جنسیت که بتواند منجر به آسیب فیزیکی (بدنی)، جنسی یا روانی زنان شود» تعریف کرده است که شامل «تهدید به این قبیل از کارها، اعمال اجبار یا سلب مستبدانه آزادی (چه در اجتماع و چه در زندگی شخصی) می‌شود.^۲ براساس اعلامیه رفع خشونت علیه زنان در سال ۱۹۹۳ این خشونت ممکن است از سوی افرادی از همان جنس یا ناهمجنس، حکومت و اعضای خانواده اعمال شود.

اسلام پدیده خشونت در روابط اجتماعی را کانون توجه خود قرار داده و آن را به شدت زشت شمرده و منع کرده است. برخی از کلیدواژه‌ها مانند ایذاء، ظلم، غضب، فظ،^۳ سوءخلق، بغی^۴ و تجبر^۵ به همه انواع خشونت مربوط می‌شوند. درباره خشونت بدنی، واژه‌هایی مانند ضرب، لطم، جرح و قتل به کار رفته است. واژه‌هایی مانند بزی،^۶

1. UNGA

۲. رئیسی سرتشنیزی، ۱۳۸۱.

۳. درشت‌خویی.

۴. تجاوزگری

۵. تکبر کردن

۶. مرد بد و زشت‌گفتار

لمز،^۱ لقب بد، فحش، غیبت، مخاصمه، بهتان، مراء، جدال، و سب^۲ به خشونت کلامی اشاره دارند. درباره خشونت روانی نیز واژه‌هایی چون تجبر، روع،^۳ خرق،^۴ عسر، استهزا، عنف^۵ و... در متون دینی به کار رفته است.^۶

موضوع خشونت علیه زنان به‌ویژه نوع خانوادگی آن در متون اسلامی به شدت نهی شده و از طرق مختلف تلاش شده تا از آن پیشگیری شود. در آیین اسلام یکی از شرایط مسلمانی آسیب نرساندن به دیگران است. «مسلمان کسی است که مردم از دست و زبان او در امان باشند». همچنین پیامبر اسلام آسیب رساندن به زنان را به شدت نهی کرده و مردانی که چنین روشی دارند را دور از اخلاق و دیانت دانسته است. از پیامبر اسلام نقل شده: «هر مردی که به همسرش آسیب رساند خداوند به نگهبان آتش دوزخ دستور می‌دهد که بر گونه او هفتاد صدمه در آتش دوزخ وارد سازد». یا «در شگفتم از مردی که همسرش را کتک زند در حالی که خود به کتک خوردن سزاوارتر است».^۷

بدین ترتیب اعمال خشونت روانی و جسمانی چه در محیط خانواده و چه در

۱. تمسخر کردن

۲. دشنام

۳. ترساندن

۴. تندی کردن

۵. تندی کردن

۶. سالاری‌فر، ۱۳۸۹: ۱۰۴.

۷. همان، ۱۲۰.

اجتماع امری ناپسند و نهی شده است.^۱ در دین اسلام آموزه‌های متعددی وجود دارد که زمینه‌های بروز خشونت علیه زنان را کاهش می‌دهد. بخشی از این آموزه‌های اخلاقی متوجه مردان جامعه و نهی آنها از اعمال هرگونه خشونت، مزاحمت علیه زنان و لزوم کنترل خشم است. بخش دیگری از این آموزه‌ها نیز متوجه زنان جامعه و لزوم رعایت حدود شرعی و پرهیز از خودنمایی جهت پیشگیری از وقوع خشونت علیه آنها است. وجود نگاه ابزاری و به تبع آن تحقیرآمیز به زنان (به‌عنوان عاملی جهت برآوردن لذات مردانه) سبب گسترش رفتارهای خشونت‌آمیز علیه آنها می‌گردد. در دین اسلام تلاش شده تا با ارتقای جایگاه زن و در نظر گرفتن او به‌عنوان یک انسان با ارزش و دارای کرامت، نگاه ابزاری به زن حذف شود. یکی از راهکارهای اصلاح نگرش ابزارگونه به زن، لزوم استفاده از پوشش اسلامی و رفتار عقیفانه توسط خود زنان است. به عبارت دیگر در دین اسلام علاوه بر نهی مردان از اعمال رفتارهای خشونت‌آمیز، از زنان نیز خواسته شده زمینه ایجاد خشونت را ایجاد نکنند. در قرآن کریم یکی از آثار حجاب، کاهش ایذاء زنان در اجتماع است.^۲ به عبارت دیگر یکی از پیش‌شرط‌های تحقق امنیت اجتماعی برای زنان، رفتار عقیفانه خود زنان می‌باشد.

۲. اقسام خشونت علیه زنان

خشونت را به اعتبار عامل، قربانی و کیفیت آن تقسیم‌بندی کرده‌اند. خشونت ممکن است

۱. برای اطلاع کامل از روایات و آیات نفی‌کننده خشونت علیه زنان می‌توانید به کتاب «خوشرفتاری با زنان، نفی خشونت علیه زنان» تدوین زهرا آیت‌اللهی، روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان رجوع کنید.

۲. سوره احزاب، آیه ۲۲ و ۵۹.

ازسوی فرد، جمعی از افراد، اعضای یک گروه یا نهاد اجتماعی صورت گیرد. می‌توان خشونت را به دو نوع ساختاری و فردی تقسیم‌بندی کرد. در خشونت ساختاری، قوانین یا فرهنگ یک جامعه به‌گونه‌ای است که موجب آسیب روانی و بدنی بر برخی افراد می‌شود. مثلاً هنجارهای فرهنگی و قوانین تبعیض‌آمیز موجب نوعی خشونت آشکار یا پنهان بر گروه‌های اقلیت یا زنان در یک جامعه می‌شود.^۱ خشونت به اعتبار قربانی، به اقسام خشونت با کودکان، زنان و پیران تقسیم می‌شود. در ادامه تلاش شده تا براساس معیارهای مختلف، انواع خشونت مورد بررسی قرار گیرد.

جدول ۱. دسته‌بندی خشونت برحسب معیارهای مختلف^۲

ردیف	معیارهای دسته‌بندی	نوع دسته‌بندی
۱	قالب رفتاری	خشونت کلامی و غیرکلامی
۲	سن قربانی	خشونت علیه کودکان، خشونت علیه نوجوانان و جوانان، خشونت علیه سالمندان
۳	جنسیت قربانی	خشونت علیه زنان، خشونت علیه مردان
۴	نوع آسیب وارد شده	خشونت روانی، خشونت جسمانی
۵	محتوای رفتار خشونت‌آمیز	خشونت اقتصادی، خشونت اجتماعی، خشونت فرهنگی، خشونت سیاسی
۶	محل ارتکاب رفتار خشونت‌آمیز	خشونت خانگی، خشونت اجتماعی

۱. سالاری، فر. ۱۰۰.

۲. حیدری چروده، ۱۳۸۹.

همانطور که در جدول ۱ ذکر شد، خشونت علیه زنان را براساس عرصه‌ای که خشونت در آن رخ می‌دهد (محل ارتکاب) می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد:

۱. خشونت اجتماعی
۲. خشونت خانگی

۱. خشونت اجتماعی

فضای اجتماع، محیط کار و تحصیل یکی از بسترهای اعمال خشونت محسوب می‌گردد. بر این اساس، خشونت به خشونت‌های خیابانی، شغلی، محل تحصیل و... تقسیم می‌شود. خشونت‌هایی که در این عرصه رخ می‌دهند را می‌توان براساس نوع آسیب وارد شده به دو دسته جسمی/بدنی و روانی تقسیم‌بندی کرد.

منظور از خشونت جسمی/بدنی حمله به زن، ضرب و جرح او، رفتار جنسی آزاردهنده، تجاوز، خرید و فروش دختران و زنان (روسپیگری اجباری) فشار و تحمیل بدنی مانند اجبار کاری و... است.

خشونت روانی گاه در گفتار و کلام است مثل تحقیر، بدهانی، فحش، توهین، متلک‌پرانی و تهدید به کارهایی که به زن آسیب می‌رساند. حالات چهره، چشم‌ها و وضعیت بدن از موارد دیگر خشونت روانی در اجتماع است. به‌عنوان مثال حالت نگاه بعضی از مردان احساس عدم امنیت را برای زنان ایجاد می‌کند.

۲. خشونت خانگی

خانه عموماً پناهگاه امنیت و خوشبختی تلقی می‌شود اما خشونت خانگی بخشی از

تجربه بسیاری از زنان است. برطبق تعریف لانکاشایر کنستابولاری (۲۰۰۲) «هر نوع ارتکاب به رفتار تهدیدآمیز، خشونت یا بدرفتاری جسمی، مالی یا عاطفی میان بزرگسالانی که اکنون زوج یکدیگر یا جزء اعضای خانواده‌اند یا در گذشته چنین بوده‌اند، صرف‌نظر از جنسیت‌شان خشونت خانگی است»^۱. خشونت خانگی عموماً در محیط بسته باقی می‌ماند و بروز اجتماعی چندانی پیدا نمی‌کند.

این خشونت نیز براساس نوع آسیب وارد شده به دو بخش بدنی و روانی تقسیم می‌گردد.

الف) خشونت جسمانی: شامل هرگونه ضرب و شتم، مشت زدن، گاز گرفتن، سیلی زدن و خفه کردن، چاقوکشی و قتل در محیط خانه از سوی همسر، پدر یا مادر است.

ب) خشونت روانی: خشونت روانی علاوه بر هرگونه تحقیر، بدهانی، فحش، توهین، متلک‌پرانی و تهدید در محیط خانه شامل خشونت اقتصادی و مالی نیز می‌گردد. ندادن مخارج زندگی و تحت فشار قرار دادن زن، تصرف اموال او از جمله این موارد است.

۳. پیامدهای خشونت

خشونت چه در جامعه و چه در محیط خانواده پیامدهای جسمانی و روان‌شناختی متعددی دارد.

۱. به نقل از اعظم آزاده و دهقان فرد، ۱۳۸۵.

بدترین آسیب جسمانی ناشی از خشونت علیه زنان، مرگ است. کبودی اعضای بدن، لق شدن و از دست دادن دندان‌ها، شکسته شدن بینی، دست و پا، پاره شدن پرده گوش، زخمی شدن و جراحی شدید، آسیب به حدی که زن به پزشک و بستری شدن نیاز داشته باشد، نقص عضو، شکسته شدن فک یا بینی، بیهوشی و سقط جنین، آسیب اندام داخلی، بیماری‌های التهابی، آسم و ایدز از جمله پیامدهای جسمانی خشونت است.

اضطراب، افسردگی، تضعیف اعتماد به نفس، پرخاشگری و عصبانیت، پناه آوردن به داروهای اعصاب و روان‌گردان، مواد مخدر و مشروب، اختلالات تغذیه‌ای و... از آسیب‌های روانی خشونت علیه زنان است.

مهمترین تأثیر اعمال خشونت خانگی یادگیری رفتار خشونت‌آمیز از سوی کودکان است، احساس ناایمنی، اختلال در رشد شخصیت، عدم اعتماد به نفس، افت تحصیلی و احتمال روی آوردن به رفتار بزهکارانه از جمله موارد دیگر است.

۴. راهکارهای کاهش خشونت علیه زنان

انجام اقدامات پیشگیرانه

۱. آموزش

این آموزش‌ها شامل:

- آموزش زنان برای پرهیز از رفتارهای پرخطر مثل عدم معاشرت با غریبه‌ها، پرهیز از رفت‌وآمد در محیط‌های خلوت در شب‌هنگام، پرهیز از پوشش‌های

تحریک‌آمیز... تمامی این رفتارها از سوی زنان می‌تواند زمینه بروز خشونت علیه آنان را کاهش دهد.

- آموزش مهارت‌های ارتباطی مثل کنترل خشم جهت پیشگیری از خشونت.
- آگاهی از قوانین مقابله با اعمال خشونت علیه زنان.

۲. اعمال حمایت‌های قانونی

شدت برخورد و ضمانت‌های اجرایی قانونگذار نقش بسیار مهمی در پیشگیری از خشونت علیه زنان می‌تواند داشته باشد. در صورتی که قوانین یک جامعه به شدت با اعمال خشونت علیه زنان از هر نوعی برخورد کنند، فاعلین خشونت از ترس مجازات قانونی کمتر مرتکب آن می‌شوند.

۳. بسترسازی فرهنگی

در بسیاری از موارد نگاه تحقیرآمیز فرهنگی به زنان و بی‌توجهی به نقش آنان در خانواده و اجتماع زمینه‌ساز افزایش خشونت است. در فرهنگی که به زن نه به‌عنوان یک انسان بلکه به‌عنوان یک شیء و ابزار جهت برآوردن لذت‌های مردان نگاه می‌شود، مسلماً رفتارهای خشونت‌آمیز نیز افزایش خواهد یافت. اصلاح این نگاه فرهنگی نقش مهمی در کاهش خشونت علیه زنان دارد. رفتار خود زنان نیز می‌تواند در اصلاح این نگاه فرهنگی مؤثر باشد.

همانطور که گفته شد یکی از مواردی که می‌تواند در زمینه مقابله با خشونت علیه زنان مؤثر باشد، قوانین و مقررات موجود در هر نظام است. در جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک نظام برخاسته از آموزه‌های اسلامی، قوانین متعددی جهت مقابله با

خشونت علیه زنان تصویب شده است. بخشی از این قوانین، قوانین پیشگیرانه از بروز خشونت است و بخشی نیز قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت علیه زنان است.

الف) قوانین پیشگیرانه از بروز خشونت

در جمهوری اسلامی ایران قوانینی وضع شده تا از وقوع خشونت علیه زنان پیشگیری کند. یکی از عواملی که فاعل خشونت را تشویق به ارتکاب خشونت می‌نماید رفتار خود قربانی است. به عبارت دیگر قربانی می‌تواند شرایط مناسبی را برای افزایش احتمال رفتارهای خشونت‌آمیز علیه خود فراهم کند. از این عامل تحت عنوان سهم رفتارهای قربانیان در قربانی شدن آنها یاد می‌شود. انجام رفتارهای پرخطر و تحریک‌آمیز از سوی زنان، یکی از عوامل وقوع خشونت علیه آنان به‌ویژه خشونت جنسی است. طرز پوشش دختران و زنان یکی از مصادیق رفتارهای اجتماعی است که می‌تواند بر تصویر ذهنی فاعل از قربانی و همچنین برخورداری از حمایت دیگران (کنترل اجتماعی غیررسمی) و حتی توانایی روانی او در دفاع از خود در برابر خشونت تأثیر گذارد. براساس تحقیقی^۱ در سال ۱۳۸۹ با عنوان «تحلیل جامعه‌شناسی تأثیر رفتار قربانیان خشونت و ارتباط آن با رفتار خشونت‌آمیز علیه آنان»، فاعلان خشونت به این امر که خشونت امری نابهنجار است و لذا از جانب مفعول یا اطرافیان ممکن است مجازات شوند به‌خوبی آگاهند لذا دیدگاه عقلانیت رفتاری حکم می‌کند که قربانیان خود را از بین کسانی انتخاب کنند که کمترین حمایت اجتماعی را دارا هستند.

۱. حیدری چروده، ۱۳۸۹.

براساس این تحقیق، پابندی‌های مذهبی زنان و دختران عامل مهمی در کاهش رفتارهای خشونت‌آمیز علیه آنان است. در اسلام نیز با همین نگاه و جهت ایجاد امنیت اجتماعی برای زنان، رعایت پوشش اسلامی و جلوگیری از ایجاد مراکز فساد و فحشا مورد تأکید قرار گرفته است. مجموعه قوانینی که رعایت حجاب و عفاف را در جامعه الزامی می‌داند مثل ماده (۶۳۸) قانون مجازات اسلامی و قوانینی که با دایر کردن مراکز فساد و فحشا به‌عنوان مکان‌هایی برای سوءاستفاده از زنان مخالفاند مثل ماده (۶۳۹) و (۶۴۰) قانون مجازات اسلامی با همین فلسفه وضع شده‌اند. این مجموعه قوانین با هدف حذف نگاه ابزارگونه به زن تصویب شده است. این قوانین رفتارهای پرخطر در زنان و به تبع آن زمینه اعمال خشونت را کاهش می‌دهند.

ب) قوانین برخوردکننده با اعمال هرگونه خشونت

مقابله با هرگونه ظلم، تعدی و خشونت علیه زنان ازجمله دغدغه‌های نظام جمهوری اسلامی است. براساس اصل بیستم قانون اساسی «همه افراد ملت اعم از زن و مرد به‌طور یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند». یکی از این حقوق، تأمین امنیت اجتماعی برای تمامی آحاد جامعه ازجمله زنان است. براساس اصل بیست‌ودوم قانون اساسی نیز «حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند». اعمال هرگونه خشونت علیه زنان از مصادیق تعرض به حقوق زنان در جمهوری اسلامی ایران محسوب و تلاش شده تا با قوانین متعدد و وضع ضمانت‌های اجرایی، زمینه اعمال خشونت علیه زنان کاهش یابد. شدت برخورد قوانین با فاعلین خشونت نقش بسیار مهمی در عبرت سایرین و کاهش

اعمال خشونت از سوی خود فرد مجازات شده و سایرین خواهد داشت. در ادامه به قوانین مقابله با خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران اشاره خواهد شد.

۵. قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران

گفته شد که خشونت علیه زنان براساس محل ارتکاب جرم به دو دسته کلی خشونت اجتماعی و خانگی قابل تقسیم است. قوانین مقابله با خشونت علیه زنان نیز بر همین اساس به دو دسته قوانین مقابله با خشونت اجتماعی علیه زنان و قوانین مقابله با خشونت خانگی علیه زنان تقسیم می‌گردد.

۱. قوانین برخوردکننده با خشونت اجتماعی علیه زنان

منظور از خشونت اجتماعی رفتارهای خشونت‌آمیزی است که در محیط اجتماع از قبیل خیابان، محیط کار و تحصیل رخ می‌دهد. قوانین مقابله با خشونت اجتماعی علیه زنان به دو دسته برخوردکننده با خشونت جسمانی در اجتماع و برخوردکننده با خشونت روانی در اجتماع قابل تقسیم‌بندی است.

۱-۱. قوانین برخوردکننده با خشونت جسمانی در اجتماع

• ماده (۶۲۱) قانون مجازات اسلامی

براساس این ماده برای مجازات ربودن افراد از جمله زنان ۵ تا ۱۵ سال حبس در نظر گرفته شده است.

ماده (۶۲۱)

هرکس به قصد مطالبه وجه یا مال یا به قصد انتقام یا به هر منظور دیگر به عنف یا تهدید یا حيله یا به هر نحو دیگر، شخصاً یا توسط دیگری شخصی را برباید یا مخفی کند به حبس از پنج تا پانزده سال محکوم خواهد شد. در صورتی که سن مجنی‌علیه کمتر از پانزده سال تمام باشد یا ربودن توسط وسایل نقلیه انجام پذیرد یا به مجنی‌علیه آسیب جسمی یا حیثیتی وارد شود مرتکب به حداکثر مجازات تعیین شده محکوم خواهد شد و در صورت ارتکاب جرائم دیگر به مجازات آن جرم نیز محکوم می‌گردد.

تبصره - مجازات شروع به ربودن سه تا پنج سال حبس است.

مواد (۶۲۲)، (۶۲۳) و (۶۲۴) قانون مجازات اسلامی: مقابله با خشونت علیه زن حامله

ماده (۶۲۲)

هرکس عالماً، عامداً به واسطه ضرب یا اذیت و آزار زن حامله، موجب سقط جنین وی شود علاوه بر پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده (۶۲۳)

هرکس به واسطه دادن ادویه یا وسایل دیگری موجب سقط جنین زن گردد به شش ماه تا یک سال حبس محکوم می‌شود و اگر عالماً و عامداً زن حامله‌ای را دلالت به استعمال ادویه یا وسایل دیگری نماید که جنین وی سقط گردد به حبس از سه تا

شش ماه محکوم خواهد شد مگر اینکه ثابت شود این اقدام برای حفظ حیات مادر می‌باشد و در هر مورد حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط داده خواهد شد.

ماده (۶۲۴)

اگر طبیب، ماما یا داروفروش و اشخاصی که به‌عنوان طبابت، مامایی، جراحی یا داروفروشی اقدام می‌کنند وسایل سقط جنین فراهم سازند و یا مباشرت به اسقاط جنین نمایند به حبس از دو تا پنج سال محکوم خواهند شد و حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط صورت خواهد پذیرفت.

قانون مبارزه با قاچاق انسان

یکی از معمول‌ترین انواع قاچاق انسان که به‌دلیل سود سرشار آن مورد توجه گروه‌ها و باندهای سازمان‌یافته قرار گرفته است، قاچاق زنان و دختران برای استفاده از آنان در مکان‌های فساد و فحشا و وادار ساختن آنها به روسپیگری و بعضاً به کارگیری آنها به‌عنوان پیشخدمت در کلوپ‌ها است. در قانون جمهوری اسلامی ایران هم تلاش شده تا با ایجاد ضمانت اجرایی مناسب از این اقدامات جلوگیری شود.

قاچاق زنان و کودکان به قصد فحشا و سوءاستفاده از آنها، به حبس از دو تا ده سال و پرداخت جزای نقدی معادل دو برابر جوجه یا اموال حاصل از بزه یا جوجه و اموالی که از طرف بزه‌دیده یا شخص ثالث وعده پرداخت آن به مرتکب داده شده است، می‌باشد.

تبصره «۱» - چنانچه فرد قاچاق شده کمتر از هجده سال تمام داشته باشد و عمل ارتكابی از مصادیق محاربه و افساد فی‌الارض نباشد، مرتکب به حداکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم می‌شود.

تبصره «۲» - کسی که شروع به ارتكاب جرائم موضوع این قانون نماید لیکن نتیجه منظور بدون اراده وی محقق نگردد، به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌گردد.

تبصره «۳» - مجازات معاونت در جرم «قاچاق انسان» به میزان دو تا پنج سال حبس حسب مورد و نیز جزای نقدی معادل جوجه یا اموال حاصل از بزه یا جوجه و اموالی که از طرف بزه‌دیده یا شخص ثالث وعده پرداخت آن به مرتکب داده شده است، خواهد بود.^۱

قانون فوق مشتمل بر هشت ماده و سه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست‌وهشتم تیرماه یکهزاروسیصدو هشتادوسه ازسوی مجلس شورای اسلامی تصویب شده است.

قانون موافقتنامه همکاری‌های امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای وزیران بوسنی و هرزگوین

متن این موافقتنامه که شامل مقدمه و یازده ماده است در تاریخ بیستم مردادماه یکهزاروسیصدو هشتادوهفت به تصویب مجلس شورای اسلامی و در تاریخ

۱. مواد این قانون به اختصار بیان شده است.

۱۳۸۷/۵/۳۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. در ماده (۸) و (۱۰) این موافقتنامه به قاچاق زنان، کودکان و تلاش برای پیشگیری از آن توسط دو دولت توجه شده است.

ماده (۸)

پیشگیری و مقابله با قاچاق انسان به‌ویژه موارد مربوط به سوءاستفاده از زنان و کودکان.

ماده (۱۰)

پیشگیری و مبارزه با اعمال مجرمانه علیه جان و مال افراد و سوءاستفاده و ایذاء جنسی و دیگر جرائم مشابه که منافی عفت عمومی تلقی می‌گردد.^۱

موافقتنامه همکاری امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ایتالیا

براساس این موافقتنامه دو دولت، متعهد می‌شوند به‌منظور تضمین امنیت و مقابله با جرائم سازمان‌یافته فراملی در تمامی اشکال آن، با هدف پیشگیری، انجام تحقیقات و مبارزه با اقدامات تبهکارانه، در زمینه‌های مختلف از جمله قاچاق انسان و به‌خصوص در ارتباط با سوءاستفاده از کودکان همکاری نمایند. این موافقتنامه در شهر رم به تاریخ نهم آبان‌ماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و یک هجری شمسی، در دو

۱. مواد این قانون به اختصار بیان شده است.

نسخه اصلی و هریک به زبان‌های فارسی، ایتالیایی و انگلیسی شامل یک مقدمه و سیزده ماده که همه متون از اعتبار یکسان برخوردار هستند، به امضا رسید.

قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت

این قانون در ۱۳۸۷/۸/۱۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی و در تاریخ ۱۳۸۷/۸/۱۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

در این قانون با تأکید بر کنوانسیون بین‌المللی و حذف تمامی اشکال تبعیض نژادی، کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض نسبت به زنان، کنوانسیون منع شکنجه و سایر مجازات‌ها یا رفتارهای تحقیرآمیز غیرانسانی و ظالمانه، و با اذعان به اینکه زنان و دختران دارای معلولیت غالباً در معرض خطر بیشتری هم در درون و هم در بیرون خانه می‌باشند و مورد خشونت، آسیب، یا سوءاستفاده، غفلت، یا برخوردهای ناآگاهانه، سوءرفتار و یا استثمار واقع می‌گردند؛ تلاش شده تا زمینه‌های لازم برای مقابله با اعمال خشونت علیه زنان معلول فراهم آید.

براساس ماده (۶) این قانون، دولت‌های عضو اذعان می‌دارند که زنان و دختران دارای معلولیت دچار تبعیضات چندگانه می‌باشند و در این ارتباط تدابیری را جهت تضمین بهره‌مندی برابر و کامل آنها در مورد تمامی حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین اتخاذ خواهند نمود.

در ماده (۱۵) این قانون، هرگونه شکنجه یا مجازات یا رفتار ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز علیه معلولین نادرست شناخته شده است و دولت‌های عضو متعهد

گشته‌اند تا تمامی تدابیر قانونی، اداری و قضایی لازم را جهت جلوگیری از شکنجه معلولین انجام دهند.

در ماده (۱۶) نیز دولت‌های عضو موظف‌اند تمامی تدابیر قانونی، اداری، اجتماعی و آموزشی یا سایر تدابیر مناسب را جهت حمایت از افراد دارای معلولیت در درون و بیرون از خانه در برابر تمامی اشکال استثمار، خشونت و سوءاستفاده از جمله در مورد جنبه‌های مبتنی بر جنسیت فراهم آورند. ارائه اطلاعات و آموزش‌های لازم جهت شناخت انواع استثمار و خشونت، ارائه خدمات رفاهی به سوءاستفاده‌کنندگان نیز از تعهدات این دولت‌هاست. دولت‌های عضو، همچنین متعهدند قوانین و سیاست‌های مؤثر شامل قوانین و سیاست‌های متمرکز بر زنان و کودکان را به منظور تضمین شناسایی و رسیدگی بر مواردی که مورد استثمار، خشونت و سوءاستفاده قرار گرفته‌اند را تصویب کنند.^۱

قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی

قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی در ۱۳۸۵/۱۱/۱۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. در سه فصل از این قانون: حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان، حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان و حقوق و مسئولیت‌های قضایی زنان به مقابله با خشونت علیه زنان توجه شده است. حق برخورداری از حیات شایسته، تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن

۱. مواد این قانون به اختصار بیان شده است.

در مقابل هرگونه بیماری، حادثه و یا تعدی (۱) مصونیت جان، مال و حیثیت زنان و زندگی خصوصی آنان از تعرض غیرقانونی (۲) حق تأمین نیازهای عاطفی و روانی دختران و برخورداری از رفتار ملاطفت‌آمیز والدین و مصونیت آنان از خشونت‌های خانوادگی (۱۷) حق برخورداری زنان از حمایت‌های لازم به‌منظور حفظ تمامیت جسمانی و جلوگیری از هتک حیثیت و ناموس زنان در دوران جنگ، اسارت و اشغال نظامی (۱۲۶) حق برخورداری از تدابیر قانونی و حمایت قضایی به‌منظور پیشگیری از جرم و ستم به زنان در خانواده و جامعه و رفع آن (۱۳۲) حق دسترسی زنان به نیروی انتظامی و ضابطین دادگستری زن در صورت تعرض، بزه‌دیدگی، اتهام و ارتکاب جرم (۱۳۴) از جمله این موارد است.

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

در بند «ج» ماده (۱۱۱) این قانون انجام اقدام‌های لازم از جمله تهیه برنامه‌های پیشگیرانه و تمهیدات قانونی و حقوقی به‌منظور رفع خشونت علیه زنان مورد تأکید قرار گرفته است.

قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

در قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ماده (۲۲۷) آن، دولت جمهوری اسلامی ایران موظف به تهیه و تدوین «سند ملی امنیت بانوان و کودکان

در روابط اجتماعی» با مشارکت و برنامه‌ریزی «نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، قوه قضائیه، سازمان بهزیستی کشور، شهرداری، وزارت کشور، شورای عالی استان‌ها، مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی» است.

۱-۲. قوانین برخوردکننده با خشونت روانی در اجتماع

این خشونت شامل هرگونه تحقیر، بددهانی، فحش، توهین، متلک‌پرانی و تهدید به کارهایی می‌گردد که به زن آسیب می‌رساند.

ماده (۶۱۹) قانون مجازات اسلامی: مقابله با مزاحمت خیابانی

هرکس در اماکن عمومی و معابر متعرض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نماید به حبس از دو تا شش ماه و تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم خواهد شد.^۱

ماده (۶۴۱) برخورد با مزاحمت تلفنی

هرگاه کسی به‌وسیله تلفن یا دستگاه‌های مخابراتی دیگر برای اشخاص ایجاد مزاحمت نماید، علاوه بر اجرای مقررات خاص شرکت مخابرات، مرتکب به حبس از یک تا شش ماه محکوم خواهد شد.

۱. مواد این قانون به اختصار بیان شده است.

از آنجا که عمده این مزاحمت‌ها برای زنان ایجاد می‌شود قانون مذکور را می‌توان مقابله با خشونت علیه زنان محسوب کرد.

ماده (۶۶۹) مقابله با هرگونه تهدید به قتل و تهدید شرافت

هرگاه کسی دیگری را به هر نحو تهدید به قتل یا ضررهای نفسی یا شرفی یا مالی و یا به افشای سری نسبت به خود یا بستگان او نماید، اعم از اینکه به این واسطه تقاضای وجه یا مال یا تقاضای انجام امر یا ترک فعلی را نموده یا ننموده باشد به مجازات شلاق تا (۷۴) ضربه یا زندان از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

قانون الحاق یک بند و یک تبصره به ماده (۶) قانون مطبوعات

این قانون که در تاریخ ۱۳۷۷/۵/۲۱ به تصویب مجلس و در ۱۳۷۷/۵/۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده، هرگونه استفاده ایزاری از افراد (اعم از زن و مرد) در تصاویر و محتوی، تحقیر و توهین به جنس زن، تبلیغ تشریفات و تجملات نامشروع، غیرقانونی و تحقیر را ممنوع اعلام کرده است. مجازات در نظر گرفته شده برای این افراد حبس از دو ماه تا دو سال و یا شلاق تا (۷۴) ضربه است. در صورت استمرار این کار مجازات این افراد تشدید و مجوز آنها لغو خواهد شد.

ماده (۶۰۸) مجازات اسلامی: هتک حرمت اشخاص

در این ماده هرگونه توهین و استعمال الفاظ رکیک در مورد افراد (اعم از زن و مرد) مجازات خواهد داشت. براساس ماده (۶۰۸):

توهین به افراد از قبیل فحاشی و استعمال الفاظ رکیک چنانچه موجب حد قذف نباشد به مجازات شلاق تا (۷۴) ضربه و یا پنجاه هزار ریال تا یک میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد بود

قانون جرائم رایانه‌ای

براساس این قانون هرکس با استفاده از سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی تصاویری را پخش کند که سبب گسترش و تشویق جرائم منافی عفت و خشونت علیه زنان گردد مجازات خواهد شد.

ماده (۱۴)

الف) هرکس به‌وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده محتویات مستهجن را منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد تجارت یا افساد تولید یا نخیره یا نگهداری کند، به حبس از نودویک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهل میلیون (۴۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

ب) چنانچه افراد را به ارتکاب جرائم منافی عفت یا استعمال مواد مخدر یا روان‌گردان یا خودکشی یا انحرافات جنسی یا اعمال خشونت‌آمیز تحریک یا ترغیب یا تهدید یا

دعوت کرده یا فریب دهد یا شیوه ارتکاب یا استعمال آنها را تسهیل کند یا آموزش دهد، به حبس از نودویک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم می‌شود.

۲. قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت خانگی علیه زنان

این قوانین نیز شامل برخورد با خشونت جسمانی در خانه و خشونت روانی در محیط خانه می‌گردند.

۲-۱. قوانین برخوردکننده با خشونت جسمانی در محیط خانه

ماده (۱۱۰۲) قانون مدنی/ در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر

ماده (۱۱۰۲)

براساس این ماده زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یکدیگرند. این حسن خلق شامل رفتار و گفتار می‌گردد.

ماده (۱۱۱۵) قانون مدنی/ در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر

ماده (۱۱۱۵)

اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی و شرافتی برای زن باشد، زن می‌تواند مسکن علیحده اختیار کند و در صورت ثبوت مظنه ضرر

مزبور، محکمه حکم بازگشت به منزل شوهر نخواهد داد و مادام که زن در بازگشتن به منزل مزبور معذور است نفقه برعهده شوهر خواهد بود.

ماده (۱۱۱۹) قانون مدنی/ در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر

ماده (۱۱۱۹)

براساس این ماده طرفین عقد ازدواج می‌توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر بنمایند: مثل اینکه شرط شود هر گاه شوهر زن دیگر بگیرد یا در مدت معینی غایب شود یا ترک انفاق نماید یا بر علیه حیات زن سوءقصد یا سوءرفتاری نماید که زندگانی آنها با یکدیگر غیرقابل تحمل شود زن وکیل و وکیل در توکیل باشد که پس از اثبات تحقق شرط در محکمه و صدور حکم نهایی خود را مطلقه سازد.

ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی/ در انحلال عقد نکاح

براساس این ماده در صورتی که دوام زوجیت برای زن موجب عسروخرج باشد وی می‌تواند به دادگاه رجوع کرده و تقاضای طلاق کند؛ در صورت اثبات عسروخرج دادگاه زوج را اجبار به طلاق می‌کند. عسروخرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوج با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد. از جمله این موارد:

- ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت شش ماه متوالی و یا نه ماه متناوب در مدت یک سال بدون عذر موجه،
- ضرب‌وشتم یا هرگونه سوءرفتار مستمر زوج که برای زوجه قابل تحمل نباشد.

۲-۲. قوانین برخوردکننده با خشونت روانی در محیط خانه

ماده (۶۴۲) قانون مجازات اسلامی/ جرائم بر ضد حقوق و تکالیف خانوادگی

براساس آنچه گفته شد یکی از مصادیق خشونت روانی، خشونت اقتصادی و مالی است. ندادن مخارج زندگی و تحت فشار قرار دادن زن، تصرف اموال او از جمله این موارد است، در ماده (۶۲۴) ذکر شده:

هرکس با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تأدیه نفقه سایر اشخاص واجب‌النفقه امتناع نماید دادگاه او را از سه ماه و یک روز تا پنج ماه حبس محکوم می‌نماید.

نتیجه‌گیری

همانطور که ملاحظه شد در جمهوری اسلامی تلاش شده با وضع قوانین و مقررات مختلف زمینه بروز خشونت علیه زنان در عرصه اجتماع و محیط خانه کاهش یابد. بخشی از این قوانین، قوانین پیشگیرانه از بروز خشونت در اجتماع است. در این قوانین تلاش می‌شود تا نگاه ابزاری به زن حذف شود و زنان نه به ابژه جنسی بلکه

به‌عنوان یک انسان در اجتماع مطرح گردند. لزوم استفاده از پوشش در اجتماع (۶۳۸) قانون مجازات اسلامی) و جلوگیری از ایجاد مراکز فساد و فحشا (۶۳۹ و ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی) از جمله این موارد است. این قوانین رفتارهای پرخطر (تحریک‌کننده) در زنان و به تبع آن زمینه اعمال خشونت را کاهش می‌دهند.

علاوه‌بر این تلاش شده تا با وضع قوانین در حوزه‌های مختلف و برخورد شدید با متخلفان و عاملین خشونت، اعمال خشونت علیه زنان کاهش یابد. ضمانت اجرایی در نظر گرفته شده در این قوانین می‌تواند از وقوع مجدد جرم توسط مجرم و سایرین بکاهد. مسلم است هرچه این قوانین بازدارنده‌تر باشند، نقش بیشتری در کاهش نرخ آن جرم ایفا خواهند کرد.

جدول ۲. قوانین برخوردکننده با اعمال خشونت علیه زنان

عرصه‌ها	قوانین
قوانین مقابله با خشونت جسمانی در اجتماع	ماده (۶۲۱) قانون مجازات اسلامی / مقابله با ربودن افراد
	مواد (۶۲۲)، (۶۲۳) و (۶۲۴) قانون مجازات اسلامی / مقابله با خشونت علیه زن حامله
	قانون مبارزه با قاچاق انسان
	قانون موافقتنامه همکاری‌های امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای وزیران بوسنی و هرزگوین
	موافقتنامه همکاری امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ایتالیا
	قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت
	قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی
	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
	قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
	قوانین مقابله با خشونت روانی در اجتماع
ماده (۶۴۱) مجازات اسلامی / برخورد با مزاحمت تلفنی	
ماده (۶۶۹) مجازات اسلامی / مقابله با هرگونه تهدید به قتل و شرافت	
قانون مطبوعات	
ماده (۶۰۸) مجازات اسلامی / مقابله با هتک حرمت اشخاص	
قانون جرائم رایانه‌ای	
قوانین مقابله با خشونت خانگی علیه زنان	ماده (۱۱۰۲) قانون مدنی / لزوم حسن معاشرت زوجین
	ماده (۱۱۱۵) قانون مدنی / در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به هم
	ماده (۱۱۱۹) قانون مدنی / در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به هم
	ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی / سوء رفتار مجوز فسخ نکاح برای زن
	ماده (۶۴۲) قانون مجازات اسلامی / برخورد با خشونت اقتصادی

۱. اعظم‌آزاده، منصوره و دهقان، راضیه. رابطه بین جامعه‌پذیری جنسیتی، منابع در دسترس زنان و رابطه خانوادگی با خشونت علیه زنان در تهران، مجله علمی پژوهشی پژوهش زنان، دوره ۴، ش ۱ و ۲، بهار و تابستان، ۱۳۸۵.
۲. حیدری چروده، مجید. تحلیل جامعه‌شناسی تأثیر رفتار قربانیان خشونت و ارتباط آن با رفتار خشونت‌آمیز علیه آنان، مجله علمی و پژوهشی بررسی مسائل اجتماعی ایران، سال اول، شماره دوم، ۱۳۸۹.
۳. رئیسی‌سرتشنیزی، امرالله. خشونت علیه زنان و عوامل مؤثر بر آن مطالعه موردی شهرستان شهرکرد، فصلنامه پژوهش زنان، ش ۳، بهار ۱۳۸۱.
۴. سالاری‌فر، محمدرضا. خشونت خانگی علیه زنان؛ بررسی، علل و درمان با نگرش به منابع اسلامی، ناظرین: عصمت باروتی و حسین بستان، قم: شورای عالی حوزه علمیه، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، مرکز نشر هاجر، ۱۳۸۹.
۵. قانون اساسی.
۶. قانون مجازات اسلامی.
۷. قانون مدنی.
۸. قانون جرائم رایانه‌ای.
۹. قانون مبارزه با قاچاق انسان.
۱۰. قانون موافقتنامه همکاری‌های امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای وزیران بوسنی و هرزگوین.
۱۱. موافقتنامه همکاری امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ایتالیا.
۱۲. قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت.
۱۳. قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی.
۱۴. قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۱۵. قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۱۶. قانون مطبوعات.

17. [www. fa.wikipedia.org](http://www.fa.wikipedia.org)

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۰۰۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه قوانین مقابله با خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه زنان و خانواده)

تهیه و تدوین: آسیه ارحامی

همکاران: اکرم باجلان، شهناز رجبی

ناظر علمی: سینا کلهر

متقاضی: خانم فاطمه آلیا (نماینده تهران، ری، شمیرانات و اسلامشهر)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. خشونت علیه زنان

۲. قانون

۳. خشونت اجتماعی

۴. خشونت خانگی

۵. خشونت جسمانی

۶. خشونت روانی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۷/۳۰